

ром продаж товарів і послуг підприємства, використовують найрізноманітніші засоби збору інформації. Виходячи з цього, щоб підприємство успішно здійснювало зовнішньоекономічну діяльність, йому необхідно застосовувати не тільки сучасні методи управління, а й маркетингові дослідження зовнішніх ринків. У процесі дослідження необхідно чітко визначити параметри дослідження ринку, вибрати чинники, які найчастіше впливають на діяльність підприємства та методи збору інформації. Адже маркетинг є основною рушійною силою для виготовлення продукції більш високої якості. Маркетинг для підприємств – дуже важливий крок у просуванні своєї продукції до споживача.

Список використаних джерел

1. Сучасна концепція маркетингу [Електрон. ресурс]. – режим доступу – http://pidruchniki.com/1417012040016/marketing/suchasna_kontseptsiya_marketingu#41

2. Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 246 с.

3. Котлер Ф.К. Маркетинг менеджмент. Экспресс-курс. 2-е изд. / Пер. с англ. под ред. С.Г. Божук. – СПб.: Питер, 2006. – 464 с.

4. Маркетингові дослідження [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://alpina.kiev.ua/marketing_metod_ua

5. Маркетинг [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3#.D0.9C.D0.B0.D1.80.D0.BA.D0.B5.D1.82.D0.B8.D0.BD.D0.B3.D0.BE.D0.B2.D0.B5_.D0.B4.D0.BE.D1.81.D0.BB.D1.96.D0.B4.D0.B6.D0.B5.D0.BD.D0.BD.D1.8F

6. Примак Т.О. Маркетинг: навч. посіб. – К.: МАУП, 2004. – 228 с.

7. Акулич И.Л. Маркетинг: – учебник / И.Л. Акулич. – 2-е изд., перераб. и доп. – Мн.: Выш. шк., 2002. – 447 с.

8. Голубков Е.П. Маркетинговые исследования: теория, методология и практика. – М.: Издательство «Финпресс», 1998. – 416 с.

УДК 338.670:21

В.Б. ЗАХОЖАЙ,
В.О. ОНИЦУК,

д.е.н., професор, директор Інституту міжнародної економіки і фінансів, Міжрегіональна академія управління персоналом,
аспірант, асистент кафедри маркетингу, Інститут міжнародної економіки і фінансів,
Міжрегіональна академія управління персоналом

Реалізація організаційного механізму розвитку економічного потенціалу промислового підприємства

Ціллю статті є визначення шляхів реалізації організаційного механізму розвитку економічного потенціалу промислового підприємства. Охарактеризовано структурні механізми, які покликані визначити склад і характеристики чинників виробництва і виробничого процесу, необхідних для нарощування потенціалу промислового підприємства за допомогою: встановлення системи цілей промислового підприємства з виділенням пріоритетності їх досягнення; формування адекватної поставленим цілям структури діяльності з можливістю подальшої реструктуризації; формування гнучкої структури організації і спеціалізованих структур, відповідальних за розвиток економічного потенціалу.

Визначено, що організація управління має бути переважно спрямована на виявлення і мобілізацію можливостей усієї системи управління для здійснення поставлених цілей і завдань розвитку промислового підприємства. На підставі визначених характеристик сформований механізм організації процесу розвитку потенціалу промислового підприємства, що об'єднує механізми: стратегічного управління розвитком; системного планування; інформаційної взаємодії і структуризації процесу. Позначені основні етапи процесу розвитку. Особливістю пропонованого механізму є висока адаптованість для машинобудівних підприємств, оскільки в ньому передбачена варіабельна рівня деталізації і тривалості циклу планування розвитку економічного потенціалу в рамках функціонування інформаційно активного середовища.

Ключові слова: ринкові регулятори, організаційний механізм, економічний потенціал промислового підприємства.

В.Б. ЗАХОЖАЙ,
д.э.н., профессор, Директор Института международной экономики и финансов,
Межрегиональная академия управления персоналом,
В.А. ОНИЦУК,
аспирант, ассистент кафедры маркетинга, Институт международной экономики и финансов,
Межрегиональная академия управления персоналом

Реализация организационного механизма развития экономического потенциала промышленного предприятия

Целью статьи является определение путей реализации организационного механизма развития экономического потенциала промышленного предприятия. Охарактеризованы структурные механизмы, которые призваны определить состав и характеристики факторов производства и производственного процесса, необходимых для наращивания потенциала промышленного предприятия с помощью: установления системы целей промышленного предприятия с выделением приоритетности их достижения; формирования адекватной поставленным целям структуры деятельности с возможностью дальнейшей реструктуризации; формирования гибкой структуры организации и специализированных структур, ответственных за развитие экономического потенциала.

Определено, что организация управления должна быть преимущественно направлена на выявление и мобилизацию возможностей всей системы управления для осуществления поставленных целей и задач развития промышленного

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

предприятия. На основании определенных характеристик сформирован механизм организации процесса развития потенциала промышленного предприятия, который объединяет механизмы: стратегического управления развитием; системного планирования; информационного взаимодействия и структуризации процесса. Обозначены основные этапы процесса развития. Особенностью предлагаемого механизма является высокая адаптация для машиностроительных предприятий, поскольку в нем предусмотрена вариабельность уровня детализации и продолжительности цикла планирования развития экономического потенциала в рамках функционирования информационно активной среды.

Ключевые слова: рыночные регуляторы, организационный механизм, экономический потенциал промышленного предприятия.

V.B. ZAHOZHAY,

doctor of economics, professor, Director of the Institute for International Economics and Finance Interregional Academy of Personnel,

V.A. ONISCHUK,

asistent, Department of Marketing, Institute for International Economics and Finance Interregional Academy of Personnel

Implementation institutional mechanism of the economic potential of industrial enterprises

The purpose of the article is to determine ways to implement the institutional mechanism of the economic potential of industrial enterprise. The characteristic structural mechanisms that are designed to determine the composition and characteristics of the factors of production and manufacturing process required for capacity-building industrial enterprise with: installation of industrial enterprise goals with the allocation of priority to achieve them; to establish an adequate structure set goals with the possibility of further restructuring; forming a flexible structure and organization of specialized structures responsible for the development of economic potential.

Determined that the organization control should be primarily aimed at identifying opportunities and mobilizing all management system to implement the goals and objectives of the industrial enterprise. Based on the characteristics formed the mechanism of the process of development potential of industrial enterprise that combines mechanisms: strategic management development; system planning; Information Cooperation and structuring process. Outlines the key stages of the development process. The feature of the proposed mechanism is the high adaptability for engineering companies, because it provides variable levels of detail and planning cycle time of the economic potential of the information within the active medium.

Keywords: market regulators, institutional mechanism, the economic potential of industrial enterprises.

Постановка проблеми. Основним завданням проектування організаційного механізму розвитку у складі єдиного механізму управління підприємством є створення умов для розвитку і посилення економічного потенціалу промислового підприємства, що чинить безпосередню дію на чинники виробництва і зрештою – визначає життєздатність організації в довгостроковій перспективі.

У вітчизняній практиці тенденція розвитку основ побудови організаційних структур така, що більшою мірою отримали поширення організаційні структури, які, як показала світова практика, є найбільш ефективними в стабільних і стійких зовнішніх умовах. Зіткнувшись з непередбачуваністю зовнішнього середовища подібна структура втратила як свою актуальність, так і більшість управлінських функцій.

Так, планування на промислових підприємствах вже давно прив'язується до ринкових реалій, а в умовах непередбачуваного, нерегульованого ринку і «гіперконкуренції» більшість промислових підприємств повністю відмовилися від формування довгострокових і стратегічних планів. І в цих умовах організаційні структури повинні сприяти в першу чергу виконанню миттєвих завдань, тобто бути гнучкими і орієнтованими на чинники зовнішнього середовища. При цьому віддається належне і персоналу організації, але в умовах реально діючих промислових підприємств, уся концентрація зусиль спрямована виключно на виживання. У подібних умовах життєздатнішим виступає органічний тип структури управління що має такі принципи відмінності від традиційної бюрократичної ієрархії, як вища гнучкість, менша зв'язаність правилами і нормами, використання в якості бази групової організації праці.

У результаті з наростанням протиріччя між необхідністю реалізації цілей, що стоять перед сучасним промисловим підприємством, і завдань і пошуком ефективних варіантів організації, планування, розвитку потенціалу, все гостріше відчувається необхідність в пошуку «типових», дієздатних варіантів. Проте формування структури управління тільки на протидії «старої» і «нової» структур не має і не повинне мати належного ефекту, оскільки з одного боку – класичний тип побудови має явні переваги у великому виробництві, з відлагодженими технологічними процесами, а з іншого боку – органічний тип сприяє творчому підходу і розвитку ініціативності в колективі.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Більшість дослідників дотримується також і тієї точки зору, що сучасна система має бути здатна на зміну ієрархії елементів, а також підлеглості процесу формування стратегії не стільки керівної інстанції, скільки досягнутому рівню розвитку потенціалу організації [3, 7]. Інший аспект полягає в тому, що структура управління не має бути схильна до перекосів, і в зв'язку з цим цілком може бути доречно поєднання централізації і децентралізації, відкритості і закритості [1, 10].

Західні економісти, також за можливе використовувати при проектуванні разом з перерахованими і сучасні підходи до менеджменту [5]. Так, конвенціональні підходи до подолання цієї проблеми орієнтовані переважно на елементи системи управління, а не на стосунки між ними. Основна увага приділяється адаптації організації, планування і потенціалу до нових умов за допомогою гібридизації і кондиціоналізації управлінських систем так, щоб кожен з елементів сприяв заздалегідь певній меті [2, 4, 6].

Для кондиціоналізації сьогодні рекомендується диверсифікувати систему управління. З цією метою розробляються рекомендації виходячи із стадій розвитку, специфіки галузі, матеріальні основи діяльності промислового підприємства [8]. При цьому цінність подібних підходів визначається основним правилом – чим простіше ситуація, тим простішою має бути система менеджменту. Дієвість подібного правила підтверджується досвідом становлення усієї системи менеджменту, так проста ситуація припускає рішення нескладною системою планування на промисловому підприємстві, ясними, вольовими рішеннями керівництва, і слабкою оцінкою конкуруючих позицій [9].

Метою статті є визначення шляхів реалізації організаційного механізму розвитку економічного потенціалу промислового підприємства.

Виклад основного матеріалу. На нашу думку, реалізація організаційного механізму розвитку, здійснюється за допомогою приватних механізмів: структуризації процесу розвитку; стратегічного управління розвитком економічним потенціалом промислового підприємства (ЕППП); інформаційної взаємодії у рамках реалізації програм розвитку; стратегічного управління розвитком і досягається за допомогою реалізації наступних напрямів:

- розробка цілей і критеріїв оцінки результатів розвитку економічного потенціалу промислового підприємства;
- обґрунтування реструктуризації компанії і реорганізації напрямів її діяльності з виділенням елементів, що відповідають за розвиток економічного потенціалу і основних його елементів, відповідно до цільових орієнтирів компанії і змін макроточення;
- організація системного планування розвитку потенціалу компанії на основі системи загального стратегічного управління;
- визначення характеру організаційного забезпечення інформаційної взаємодії компанії;
- створення середовища, що підтримує інновації адекватні умовам і тенденціям розвитку зовнішнього оточення;
- виявлення умов і критеріїв оптимізації системи управління розвитком промислового підприємства на основі тактико-стратегічного управління і оперативного контролю.

Характеризуючи загальну природу базових параметрів цілісного організаційного процесу, спрямованого на розвиток економічного потенціалу промислового підприємства, серед приватних організаційних механізмів необхідно виділити наступні:

- організаційно-структурні, здійснюючі управлінські дії за допомогою реструктуризації існуючих структур і формування нових, відповідають за формування цілей організації, визначають міру уніфікації і спеціалізації в розподілі функцій;
- організаційно-процесні, здійснюють дію на процес розвитку потенціалу промислового підприємства і окремих його елементів, задіюючи усі сфери діяльності промислового підприємства, використовуються при проектуванні параметрів виробничого потенціалу, комунікацій організації, граючи таким чином істотну роль на розвиток виробничого і інформаційного потенціалу;
- організаційно-економічні механізми, покликані здійснювати діагностику економічного стану організації і її потенціалу на основі системи критеріїв. При цьому критерії є

кількісним вираженням цілей організації. Подібні механізми впливають на основні ресурси організації для забезпечення ефективної їх взаємодії;

- організаційно-адміністративні, здійснюючі дію на діяльність персоналу;
- комплексними, такими, що володіють як усіма, так і цілком визначеними з вище зазначених ознак.

Структурні механізми покликані визначити склад і характеристики чинників виробництва і виробничого процесу, необхідних для нарощування потенціалу промислового підприємства за допомогою: встановлення системи цілей промислового підприємства з виділенням пріоритетності їх досягнення; формування адекватної поставленим цілям структури діяльності з можливістю подальшої реструктуризації; формування гнучкої структури організації і спеціалізованих структур, відповідальних за розвиток економічного потенціалу.

Організація управління має бути переважно спрямована на виявлення і мобілізацію можливостей усієї системи управління для здійснення поставлених цілей і завдань розвитку промислового підприємства. Нами вже було підкреслено, що реалізація комплексу завдань, спрямованих на розвиток економічного потенціалу промислового підприємства в довгостроковій перспективі можливо тільки у рамках системи стратегічного управління, оскільки саме така система здатна ефективно функціонувати в умовах зовнішньої нестабільності. А, отже, для більшості промислових підприємств в зв'язку з цим актуальне завдання формування такої системи, з характерними їй моделями управління, організацією тактичного управління і оперативного контролю відповідно до цільових орієнтирів різної тривалості.

Механізм системного планування, визначається в якості основної функції управління. Будучи невід'ємним елементом системи стратегічного управління, система планування з організаційної точки зору, повинна включати наступні елементи: стратегічне і довгострокове планування, середньострокове планування, короткострокове (поточне) планування, оперативне планування і як окремий елемент – бізнес-планування. Подібне розмежування планів автором представляється цілком логічним внаслідок того, що комбінація планів різної тривалості і спрямованості має великі можливості при дозволі стратегічних завдань особливій значущості і невідкладності. Найбільш значимі цілі розвитку потенціалу промислового підприємства, що несуть на собі стратегічні завдання і орієнтовані на тривалий період відносяться до області довгострокового або стратегічного планування. Проте досягнення довгострокових цілей неможливе без їх поетапної реалізації у рамках середньострокових планів, які у свою чергу дробляться в завдання, рішення яких потрібне, у тому числі і для нормального функціонування виробництва в поточному періоді. Таким чином, стратегічні цілі розвитку повинні і можуть конкретизуватися тактичними і оперативними. Тим самим стратегічні напрями розвитку повинні простежуватися в середньостроковому, короткостроковому і оперативному планах. А при необхідності в спеціально розроблених бізнес-планах.

Стосовно даного дослідження, нами у рамках механізму інформаційної взаємодії розглядаються: механізм зовнішньої інформації, що акумулює в собі інформацію глобального, загальнодержавного, галузевого і регіонального характеру, і що

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

є базою для якісного формування системи стратегічних рішень у рамках розвитку і ефективного використання потенціалу; механізм внутрішньої інформації, що дозволяє своєчасно діагностувати ефективність організаційно-економічного механізму розвитку потенціалу промислового підприємства і його елементів, а також відповідність розвитку економічного потенціалу загальним стратегічним завданням і баченню промислового підприємства; механізм новітніх розробок здатний на базі досягнень науково-технічного прогресу оцінювати можливість їх адаптації для конкретного промислового підприємства з метою нарощування потенціалу.

Першочергове завдання формування організаційного механізму зводиться, таким чином, до формування відповідної організаційної структури управління, у рамках якої представляється можливим регламентувати і оцінювати процес розвитку економічного потенціалу промислового підприємства. При цьому необхідною умовою проектування подібного механізму є урахування специфіки саме виробничих підприємств приладобудування і машинобудування.

У результаті під структурою управління розвитком економічного потенціалу слід розуміти впорядковану сукупність взаємозв'язаних елементів, що є органічним елементом вій системи управління організації і що забезпечує адаптований зовнішнім і внутрішнім умовам розвиток економічного потенціалу.

Великі спори в теорії менеджменту в основному торкалися питань конфігурації управлінських систем. Так у рамках класичної конфігурації повністю виключаються ідеї про те, що структура може визначати стратегію, що питання «розподілу праці» між елементами менеджменту може вирішуватися принципово по-новому або що персонал є частиною стратегії промислового підприємства. Подібний ідеальний, тобто логічно консистентний, тип конфігурації менеджменту відомий як «бюрократична організація», «машинна модель» або «механістична система».

Ключові концептуальні положення нормативної моделі раціональної бюрократії такі:

- 1) чіткий розподіл праці, використання на кожній посаді кваліфікованих фахівців;
- 2) ієрархічність управління, при якій нижче стоячий рівень підкоряється і контролюється вищестоящим;
- 3) наявність формальних правил і норм, що забезпечують однорідність виконання менеджерами своїх завдань і обов'язків;
- 4) дух формальної знеособленості, характерної для виконання офіційними особами своїх обов'язків;
- 5) здійснення найму на роботу відповідно до кваліфікаційних вимог до цієї посади, а не з суб'єктивними оцінками.

Таким чином, згадані сучасні тенденції, разом з класичними і органічними типами побудови структур цілком прийнятні при формуванні механізму розвитку економічного потенціалу промислового підприємства:

– ресурсний критерій структуризації. Зокрема, як правило, два верхні рівні управління згруповано по наступних функціях (загальним: планова, бухгалтерська, фінансова; що забезпечує: технологічна, енергетична, ремонтне обслуговування, контроль якості; основним: виробництво, матеріально-технічне забезпечення, маркетинг, збут). На більше низових рівнях промислового підприємства підрозділу згру-

повані по технологічному процесу і видам устаткування, а також за чисельністю, часом (змінам) і місце розташуванням;

– тип структури – лінійно-функціональний;

– структура управління – ієрархічна, централізована, оскільки усі управлінські функції (основні, такі, що забезпечують, загальні) виконуються на вищому рівні управління промислового підприємством;

– досить традиційна, механістична по відношенню до зовнішнього середовища і корпоративна по відношенню до працівника.

Безумовно, детальна структура мало ефективна для розвитку економічного потенціалу в умовах зовнішнього середовища. Проте автор не ставить завдання глобальної трансформації усієї структури управління промисловим підприємством (подібне завдання може стати метою самостійного дослідження), а лише виділення у рамках структур організаційного механізму, що відповідає за розвиток економічного потенціалу.

При цьому до уваги слід взяти наступний аспект. Ставлячи перед новою організаційною структурою мету розвитку економічного потенціалу, необхідно мати на увазі, що ефективно діюча, адаптована структура сама по собі вже має позитивно спрямований потенціал, що враховується у рамках потенціалу економічного. У зв'язку з цим розвиток організаційної структури і розвиток економічного потенціалу здійснюється паралельно.

З іншого боку організаційна структура повинна йти за змінами не лише економічного потенціалу, але і місії, загальної стратегії розвитку, інноваційних змін. У зв'язку з цим найдодільніше для знову створених структур розвитку економічного потенціалу промислового підприємства використовувати процесно-орієнтовану структуру управління з матричним типом. Подібний тип структури найбільш пристосований для вище поставлених завдань.

Трансформація структури управління у свою чергу також неминуче вплине на потенціал організації. По-перше це станеться внаслідок самих напрямів розвитку потенціалу, і по-друге – самі організаційні зміни і організація контролю ефективності таких змін неможливі без задіявання вже наявного потенціалу і ресурсів, що входять до його складу. Крім того, розвиток також може зажадати залучення ресурсів із зовнішніх джерел у тому випадку, якщо промислове підприємство не в змозі здійснити їх за рахунок власних ресурсів.

Усі заходи по формуванню організаційного механізму і обґрунтуванню напрямів розвитку промислового підприємства (стратегії розвитку) умовно слід розділити на ті, що «вимагають витрат ресурсів» і «не вимагають витрат ресурсів» потенціалу промислового підприємства. Маємо на увазі також, що і сам процес розвитку економічного потенціалу промислового підприємства також вимагає витрат власних можливостей. Природно під витратами ресурсів слід розуміти ті, які характеризують кількісний склад. Усе ті заходи, які не вимагають значних кількісних витрат або вимірюються лише якісними характеристиками у рамках організаційного механізму включають:

- вдосконалення структури управління;
- вдосконалення інформаційної взаємодії між підрозділами і виконавцями, відповідальними за реалізацію стратегії розвитку потенціалу промислового підприємства;
- підвищення виконавчої дисципліни;
- удосконалення процесу планування розвитку економічного потенціалу промислового підприємства;

– планування заходів по ефективному використанню потенціалу;

– зміна характеру інформаційного обміну із зовнішнім середовищем промислового підприємства.

Відповідно до цього, а також зважаючи на часовий чинник, що робить значний вплив на успіх і зрештою значущість реалізації стратегічного плану розвитку економічного потенціалу промислового підприємства, частину управлінських дій (особливо спрямованих на кадрову складову економічного потенціалу) повинні включати заходи, сприяючі розвитку персоналу і зміцненню «системи цінностей», спрямованих на подолання опору. Велика частина подібних дій має бути передбачена у рамках самого стратегічного плану розвитку промислового підприємства, а саме:

- система премій і заохочувальних виплат;
- організація умов праці;
- поліпшення трудових умов і морального клімату в колективі;
- введення системи спеціальних штрафів, покарань і так далі;
- додаткова система мотивації, спрямована на посилення зацікавленості в цілях розвитку;
- проектування повчальних і розвиваючих систем, спрямованих на перепідготовку і підвищення кваліфікації персоналу.

Ефективність системи подібних заходів повинна посилюватися запропонованою авторами структурою системи управління розвитку економічного потенціалу, оскільки в її основі лежить матричний тип, що дає можливість розкриття творчого потенціалу співробітників – учасників проекту.

У рамках запропонованого організаційного механізму розвитку економічного потенціалу промислового підприємства ефективність управління досягається в результаті вище зазначених умов. При цьому умови формуються в результаті дій, що управляють, для досягнення поставлених завдань з найбільшим критерієм оптимальності.

Таким чином, сформульовані нами основи формування організаційної складової механізму розвитку економічного потенціалу промислового підприємства, що об'єднує в собі приватні механізми: стратегічного управління розвитком; системного планування; інформаційної взаємодії і структуризації процесу, тісним чином взаємозв'язані не лише з процесами реорганізації систем управління і планування, але і процесами ухвалення управлінських рішень і системами мотивації. В результаті формування організаційної складової механізму розвитку економічного потенціалу необхідно особливу роль відводити не лише вдосконаленню організації (при необхідності – реорганізації), планування, але і враховувати особливості процесу вироблення стратегічних рішень, що супроводжуються пошуком оптимальних варіантів інформаційного і ресурсного обміну.

Принциповий момент полягає в запропонованій структурі стратегічного розвитку. У відсутності на підприємствах галузі ефективної системи стратегічного планування і управління, найбільш прийнятним варіантом стає залучення зовнішніх експертів здатних розробити адаптовані методики і провести якісну діагностику зовнішнього і внутрішнього середовища спільно з працівниками промислового підприємства.

Розглянутий механізм системного планування, визначається в якості основного елементу усього механізму управління промисловим підприємством і зокрема – механізму

розвитку економічного потенціалу промислового підприємства, включає стратегічне, довгострокове, середньострокове, короткострокове (поточне), оперативне планування. У рамках запропонованої авторами системи планування розвитку економічного потенціалу передбачена можливість логічного поєднання різноманітних видів планування з визначенням рівня деталізації і тривалості планового циклу залежно від стану зовнішнього оточення промислового підприємства. Дозволу завдання гнучкості системи планування у рамках організаційного механізму розвитку економічного потенціалу сприяла передбачена можливість логічного поєднання різноманітних видів планів з визначенням рівня деталізації і тривалості планового циклу залежно від стану зовнішнього оточення промислового підприємства.

Наслідуючи логіку запропонованого нами методу, а також пріоритетність стратегічного напрямку розвитку, відповідно до якого досліджувані підприємства галузі машинобудування і приладобудування в сучасних умовах здатні реалізувати стратегію пасивного реагування на зовнішні умови, і мають лише обмежені можливості для розвитку, необхідно також виділити третій етап моделі формування стратегії розвитку. Цей етап припускає виділення ключових (пріоритетних) груп на усіх рівнях, здатних забезпечити найбільш оптимальний рівень розвитку усього економічного потенціалу.

Слідє, проте, мати на увазі, що процес узгодження пріоритетних параметрів розвитку є невід'ємною частиною механізму розвитку. Подібний процес здійснюється групою експертів, що встановлюють і погоджують окрім складу параметрів, прийнятні і допустимі значення їх відхилень так, щоб забезпечити в результаті встановлений рівень розвитку економічного потенціалу.

Висновки

Організаційна структура промислового підприємства для здійснення цілей розвитку економічного потенціалу повинна мати у своєму складі штабний елемент для координації і стратегічного розвитку економічного потенціалу промислового підприємства, ухвалення принципових рішень по напрямках подібного розвитку, виборі пріоритетів, оцінці ходу реалізації програм.

Таким чином, нами сформований механізм організації процесу розвитку потенціалу промислового підприємства, що об'єднує механізми: стратегічного управління розвитком; системного планування; інформаційної взаємодії і структуризації процесу. Позначені основні етапи процесу розвитку. Особливістю запропонованого механізму є висока адаптованість для машинобудівних підприємств, оскільки в нім передбачена варіабельна рівня деталізації і тривалості циклу планування розвитку економічного потенціалу у рамках функціонування інформаційно активного середовища.

У рамках механізму інформаційної взаємодії нами були розглянуті: механізм зовнішньої інформації, що акумулює в собі інформацію глобального, загальнодержавного, галузевого і регіонального характеру, і що є базою для якісного формування системи стратегічних рішень у рамках розвитку і ефективного використання потенціалу; механізм внутрішньої інформації, що дозволяє своєчасно діагностувати ефективність організаційно-економічного механізму розвитку по-

тенціалу підприємства і його елементів, а також відповідність розвитку економічного потенціалу загальним стратегічним завданням і баченню промислового підприємства; механізм новітніх розробок здатний на базі досягнень науково-технічного прогресу оцінювати можливість їх адаптації для конкретного підприємства з метою нарощування потенціалу.

Список використаних джерел

1. Алимов О.М. Стратегічний потенціал – сукупні можливості національної економіки по досягненню цілей збалансованого розвитку / О.М. Алимов // Продуктивні сили України: наук.–теоретич. екон. журн. – К.: РВПС НАН України, 2006. – №1. – С. 135–151.
2. Ареф'єва, О. В. Процес реагування організаційної структури управління на зміни у зовнішньому середовищі / О. В. Ареф'єва, О. Л. Горяча // Актуальні проблеми економіки: науковий екон. журнал. – 04/2008. – №4. – С.114–122.
3. Бузько І.Р. Стратегический потенциал и формирование приоритетов в развитии предприятий: монография / И.Р. Бузько, И.Е. Дмитренко, Е.А. Сущенко. – Алчевск: ДГМИ, 2002. – 217 с.
4. Войнаренко М.П. Формування цілісної концепції функціонування складних виробничо – господарських систем // Вісник Хмельниць-

кого національного університету. Сер. «Економічні науки». – 2005. – №6. – Т.2. – с.7–13.

5. Ігнат'єва І.А. Проблеми моделювання стратегічного потенціалу промислових підприємств / Ігнат'єва І.А, Микитенко В.В. // Економічна кібернетика. Міжнародний науковий журнал. – Донецьк.: ДОНУ, 2005. – №3 – 4 (33–34). – С. 94–99.

6. Калінеску Т.В., Романовська Ю.А. Принципи побудови моніторингу реалізації механізму розвитку стратегічного потенціалу підприємства // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. – 2004. – №8 (78). – С. 271–273.

7. Сутиріна С. Визначення місця стратегічного потенціалу в управлінні підприємством / С. Сутиріна // Економіст. – 2007. – №2. – С. 45–48.

8. Устенко А.О. Економіко-організаційні проблеми інформації управління. – Тернопіль, Економічна думка, 2002. – 247 с.

9. Чумаченко Н. Г. Государственный сектор промышленности в системе экономического регулирования / Н.Г. Чумаченко, Л.Г. Червова, Л.М. Кузьменко, В.И. Ляшенко, С.В. Баранов. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 2003. – 316 с.

10. Чухно А.А. Господарський механізм та шляхи його вдосконалення на сучасному етапі / А.А. Чухно // Економіка України. – 2007. – №3. – С. 60–67.

УДК [334.758.4:338.432]:504

В.А. ЧЕБОТАРЬОВ,

д.е.н., доцент, Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка

Основи та напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму функціонування агрохолдингів

Класифіковано стримуючі чинники ефективного соціально відповідального господарювання вітчизняних агрохолдингів. Доводиться необхідність запровадження стимулюючо-обмежуючого підходу щодо регулювання їхнього виробничо-комерційного процесу. Обґрунтовано пропозиції з вдосконалення організаційно-економічного механізму функціонування агрохолдингів: обмеження надконцентрації земель, стимулювання міжгалузевого характеру їхньої діяльності та формування засад становлення соціально орієнтованого господарювання.

Ключові слова: агропродовольчий комплекс, агрохолдинг, організаційно-економічний механізм, виробничо-комерційний процес, соціально відповідальне господарювання.

В.А. ЧЕБОТАРЕВ,

д.э.н., доцент, Луганский национальный университет им. Тараса Шевченко

Основы и направления совершенствования организационно-экономического механизма функционирования агрохолдингов

Классифицированы сдерживающие факторы эффективного социально ответственного хозяйствования отечественных агрохолдингов. Доказывается необходимость использования стимулирующе-ограничивающего подхода в регулировании их производственно-коммерческого процесса. Обоснованы предложения по совершенствованию организационно-экономического механизма функционирования агрохолдингов: ограничение сверхконцентрации земель, стимулирование межотраслевого характера их деятельности и формирование основ становления социально ориентированного хозяйствования.

Ключевые слова: агропродовольственный комплекс, агрохолдинг, организационно-экономический механизм, производственно-коммерческий процесс, социально ответственное хозяйствование.

V.A. CHEBOTAROV,

doctor of economic sciences, associate professor, Chair of economic theory, marketing and entrepreneurship, Luhansk Taras Shevchenko National University

Fundamentals and directions of improving organizational and economic mechanism of agricultural holdings

Classified constraints of effective socio responsible management of domestic agricultural holdings. Proved necessity for stimulating-limiting approach to regulation of their production and commercial processes. Justified proposals to improve the organizational and economic mechanism of operation of agricultural holdings: restricting of super-concentration of land, stimulating of cross-sectoral nature of their activities and formation of basics of socially oriented management.

Keywords: agrifood complex, agricultural holding, organizational and economic mechanism, production and commercial process, socially responsible management.